

Atlantis ontdekt

Van Clive Cussler verschenen eerder bij The House of Books:

ISAAC BELL-AVONTUREN

De spion
De saboteur
De jacht

DOSSIER OREGON-AVONTUREN

Dodenschip
Het oog van de orkaan
Het goud van Kamtsjatka
Heilige Steen
Gouden Boeddha

DIRK PITT-AVONTUREN

De pijl van Poseidon
Duivelsadem
Trojaanse Odyssee
De schat van Khan
Zwarte wind
Titanic

KURT AUSTIN-AVONTUREN (NUMA-FILES)

Medusa
De Navigator
Poolstorm
Verloren stad
Serpent
Witte dood
Vuurijs
Het blauwe goud
Duivelspoort

CLIVE CUSSLER

Atlantis ontdekt

the house of books

Oorspronkelijke titel

Atlantis found

Uitgave

G.P. Putnam's Sons, New York

Copyright © 1999 by Clive Cussler

Copyright © by Sandecker RLLLP

By arrangement with Peter Lampack Agency, Inc.

350 Fifth Avenue, Suite 5300

New York, NY 10118 USA

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2014 by The House of Books,
Amsterdam

Vertaling

Pieter Cramer en Wim Sanders

Omslagontwerp

Loudmouth

Omslagillustratie

Arthur Haas

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 4319 9

ISBN 978 90 443 4320 5 (e-book)

NUR 332

www.thehouseofbooks.com

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

The House of Books is een imprint van Dutch Media Books bv

Dankbetuiging

Majoor b.d. Joe Andrzejewski ben ik zeer dankbaar voor zijn uitgebreide en waardevolle adviezen over de Special Forces.

Tevens bedank ik K. Eric Drexler en Christine Peterson, toonaangevende voorvechters van de nanotechnologie, voor hun begeleiding, en John Stevens, die me door de doolhof van de Pandora Mine loodste. Ten slotte dank ik kolonel Howard A. Buechner, Donald Cyr, Graham Hancock, Charles Hapgood en Plato, die met hun boeken en teksten van onschatbare waarde voor me waren, en Paul Mollar voor het uitlenen van zijn fantastische Skycar.

De inslag

7120 v.C.

De huidige Hudsonbaai, Canada

De indringer kwam van gene zijde. Het was een nevelig hemellichaam, net zo oud als het heelal zelf, dat uit een immense wolk van ijs, rotsblokken, stof en gas was ontstaan toen 4,6 miljard jaar geleden de buitenplaneten van het zonnestelsel werden gevormd. Al snel nadat de verspreide deeltjes tot een vaste massa met een doorsnede van ruim anderhalve kilometer waren bevroren, ijelde ze geruisloos door de leegte van het universum; een elliptische reis die om een verre zon en halverwege terug naar de dichtstbijzijnde sterren voerde, een tocht van vele duizenden jaren.

De kern van de komeet, ofwel de nucleus, was een samenklontering van bevroren water, koolmonoxide, methaangas en puntige, metaalhoudende rotsblokken. Beter gezegd leek hij op een vuile sneeuwbal die door de hand van God de ruimte in was gesmeten. Maar terwijl hij langs de zon werfelde en op de terugweg door de buitenste periferie van het zonnestelsel raasde, werkte de zonnestraling op de nucleus in, wat tot een metamorfose leidde. Het lelijke eendje werd een mooie zwaan.

Terwijl de komeet de hitte van de zon en het ultraviolette licht absorbeerde, vormde zich een lange coma die langzaam uitgroeide tot een enorme, lichtgevendende blauwe gasstaart met een lengte van zo'n 145 miljoen kilometer. Daarnaast verscheen er een kortere, ruim anderhalf miljoen kilometer brede witte stofstaart, die als de vinnen van een vis uit de zijkanalen van de langere staart kronkelde.

Telkens als de komeet de zon passeerde, verloor hij een deel van het ijs en kromp de nucleus. In de loop van nog eens 200 miljoen jaar had hij dan al het ijs verloren en was in een wolk van stof tot een reeks kleine meteorieten uiteengevallen. Maar deze komeet zou nooit een baan buiten het zonnestelsel beschrijven of nogmaals de zon passeren. Hem werd geen langzame, kille dood in de verre duisternis van het heelal gegund. Onverwacht snel, binnen enkele minuten, kwam er een einde aan zijn bestaan. Tijdens zijn laatste omwenteling schoot de komeet op minder dan 1.500.000 kilometer langs Jupiter, die met zijn gigantische aantrekkingskracht zijn baan zodanig beïnvloedde dat hij op ramkoers kwam te liggen met de derde planeet vanaf de zon, die door de bewoners Aarde wordt genoemd.

De komeet dook met een snelheid van 210.000 kilometer per uur onder een hoek van vijfenveertig graden de dampkring van de aarde in, waarna zijn snelheid door de aantrekkingskracht van de aarde steeds verder toenam en zijn zestien kilometer brede, vierduizend megaton zware massa door de hoge snelheidswrijving in een sprankelende vonkenregen in brokken uiteenviel. Zeven seconden later knalde de tot een verblindende vuurbal misvormde komeet met afgrijselijke gevolgen tegen de aarde. Als direct gevolg van de door de inslag explosief vrijgekomen kinetische energie ontstond er een enorme krater ter grootte van twee keer het eiland Hawaï, wat met de verdamping en verplaatsing van gigantische hoeveelheden water en aarde gepaard ging.

De hele aarde schudde op haar grondvesten door deze seismische schok met een sterkte van 12 op de schaal van Richter. Miljoenen tonnen water, bezinksel en puin spatten omhoog en werden door het gat in de dampkring boven de plaats van de inslag de stratosfeer in geslingerd, samen met een geweldige straal verpulverde, gloeiende rotsblokken die in een halve baan opspoot voordat hij als een regen van vlammende meteorieten op aarde terugkletterde. Over de hele wereld werden bossen door vuurstormen vernietigd. Vulkanen die duizenden jaren hadden geslapen kwamen tot uitbarsting en verspreidden over miljoenen vierkante kilometers oceanen van gesmolten lava, waarbij ze de grond met een soms meer dan driehonderd meter dikke laag bedekten. Er werd zoveel rook en puin de dampkring in gesmeten en later door enorme winden naar alle hoeken en gaten van de aarde geblazen, dat de zon bijna een jaar verduisterd bleef, met als gevolg dat de temperatuur onder het vriespunt dook en de aarde in een diepe duisternis werd gehuld. In een ongelooflijk tempo veranderde overal ter wereld het klimaat. De temperatuur op de immense ijsvlakten en noordelijke gletsjers steeg tot tussen de tweeëndertig en zevenendertig graden Celsius en veroorzaakte een snelle afsmelting. Dier-soorten die aan tropische en gematigde luchtstreken gewend waren, stierven van de ene op de andere dag uit. Veel ervan, zoals de behaarde mammoet, bevroren van het ene moment op het andere op de warm-zomerse plek waar ze stonden te grazen, met het gras en de bloemen nog onverteerd in hun maag. Bomen werden met hun bladeren en vruchten razendsnel ingevroren. Uit de verduisterde hemel vielen nog dagenlang vissen die door de inslag omhoog waren geslingerd.

Vloedgolven van acht tot zestien kilometer hoogte sloegen met buldrend geweld tegen de continenten, overspoelden de kusten met een vernietigende kracht. Het water joeg over de lage kustvlakten en vernielde tot honderden kilometers landinwaarts alles wat het op zijn pad tegenkwam. Oneindige massa's puin en bezinksel van de oceaانبodems werden over de lage landen verspreid. Pas nadat de stortzeeën tegen de voet

van bergen sloegen, rolden ze om en stroomden terug, maar niet voordat de loop van rivieren was verlegd, landvlaktes tot zeeën werden omgetoverd en meren in woestijnen veranderden.

De kettingreactie leek eindeloos.

Met een diep gerommel dat tot een onophoudelijk bulderen uitgroeide, schommelden de bergen als palmen in een flauwe bries, terwijl lawines met donderend geraas langs de hellingen naar beneden kletterden. Opnieuw beefden woestijnen en grazige vlaktes toen de oceanen opspeelden en het binnenland overstroonden. Als gevolg van de schok door de komeetinslag was de dunne aardkorst plotseling aanzienlijk verschoven. De buitenste schil, die nog geen vijftenzestig kilometer dik is, en de mantel die over de hete, vloeibare buitenkern ligt, raakten ontworcht; korstlagen verschoven als de schil van een grapefruit die met chirurgische precisie is verwijderd en vervolgens zodanig is teruggeplaatst dat hij om de kern van vruchtvlies kan schuiven. De hele korst bewoog zich daarna als één geheel, als door een onzichtbare hand geleid.

Complete werelddelen verschoven. Heuvels werden opgestuwd tot bergen. Eilanden in de Stille Oceaan verdwenen, terwijl andere juist verrezen. Antarctica, dat daarvoor ten westen van Chili lag, schoof ruim drieduizend kilometer naar het zuiden op en ging spoedig schuil onder steeds dikker wordende lagen ijs. De onmetelijke massa pakijns die ooit ten westen van Australië in de Indische Oceaan dreef, bevond zich nu in een gematigd klimaat en begon te smelten. Hetzelfde gebeurde met de voormalige noordpool, die zich over het hele noorden van Canada had verspreid. Op de nieuwe pool ontstond in een moordend tempo een dikke ijsmassa middenin een open oceaan.

De vernietiging was meedogenloos. De uitbarstingen en slachtingen kenden geen eind. Door het verschuiven van de dunne buitenschil van de aarde volgde de ene catastrofe op de andere. Het bruuske smelten van de ijsvelden en de gletsjers op continenten die plotseling naar bijna tropische klimaten waren geschoven, had tot gevolg dat de waterspiegel van de zeeën zo'n honderdtwintig meter steeg, waardoor het verwoeste land dat door de vloedgolven direct na de komeetinslag al eens was overstroemd nu opnieuw onder water kwam te staan. In het tijdsbestek van één dag was Brittannië, dat via een droge vlakte met de rest van het Europese continent verbonden was, een eiland geworden, terwijl op andere plaatsen woestijnen abrupt onder water kwamen te staan, waardoor onder andere de zeearm ontstond die wij als de Perzische Golf kennen. De Nijl stroomde via een uitgestrekt vruchtbaar dal naar de grote oceaan in het westen, maar mondde nu uit in wat de Middellandse Zee was geworden.

De laatste grote ijstijd eindigde in een geologische oogwenk.

Door de ingrijpende verandering van de oceanen en hun stromingen rond de aarde verschoven ook de polen, waardoor het evenwicht van de rotatie-as drastisch verstoord raakte. De as van de aarde was tijdelijk twee graden versprongen omdat de noord- en zuidpool geografisch waren verschoven, waardoor de middelpuntvliedende versnelling rond de buitenste zijde van de aardbol veranderde. Omdat zeeën vloeibaar zijn, pasten ze zich binnen drie omwentelingen van de aarde aan. Maar de landmassa kon zo snel niet reageren. De aardbevingen duurden nog maanden voort.

De aarde werd door heftige stormen met woeste windstoten geteisterd, die achttien jaar lang hun allesvernietigende werk deden, tot de vibrerende polen geleidelijk in hun nieuwe rotatie-as tot stilstand kwamen. Na verloop van tijd kwam ook de zeespiegel tot rust, waardoor zich nieuwe kustlijnen konden vormen en de bizarre klimatologische omstandigheden normaliseerden. De veranderingen werden blijvend. De lengte van dag en nacht veranderde, met als gevolg dat het jaar twee dagen korter werd. Ook het magnetische veld van de aarde werd beïnvloed en verschoof zo'n honderd-zestig kilometer naar het noordwesten.

Honderden, misschien wel duizenden verschillende diersoorten stierven ogenblikkelijk uit. In Noord- en Zuid-Amerika verdwenen de dromedaris, de mammoet, een prehistorisch paardenras en de reuzenluisiaard. Weg waren ook de sabeltijger, diverse reuzenvogels met spanwijdtes tot zo'n acht meter en talloze andere dieren met een lichaamsgewicht dat boven de vijftig kilo lag; de meeste stierven aan verstikking door de rook en de vulkaangassen.

Ook het grootste deel van de vegetatie op het land overleefde de catastrofe niet. Alle planten die niet al tijdens de eerste massale vernietiging waren verbrand, legden samen met de zeealgen door een gebrek aan zonlicht het loodje. Uiteindelijk ging 85 procent van al het leven op aarde ten onder aan overstromingen, branden, stormen, lawines, giftige dampen of ten slotte een meedogenloze hongerdood.

De menselijke samenlevingen, waarvan er veel vrij hoog ontwikkeld waren, en een hele reeks opkomende culturen die op de drempel van een moderne Gouden Eeuw stonden, werden in één afgrijselijk etmaal uitgeroeid. Miljoenen mannen, vrouwen en kinderen stierven een gruwelijke dood. Alle sporen van deze bloeiende beschavingen werden weggevaagd, en de paar zielige overlevenden restte niets meer dan wat vage herinneringen aan het verleden. Het deksel van de doods-kist van de langst durende vooruitgang in de geschiedenis van de mensheid was abrupt dichtgeslagen; het slotakkoord van een tienduizend jaar lange reis van de Cro-Magnonnens naar koningen, architecten, steenhouwers, kunstenaars en krijgers. Hun nalatenschap en stoffelijke resten verzonken in de diepten van de nieuwe zeeën, waardoor er maar weinig materiële voor-

beelden en restanten van die oude, hoogontwikkelde culturen zijn overgeleverd. Complete naties en steden die een paar uur eerder nog overeind stonden, verdwenen zonder een spoor achter te laten. Deze catastrofe van ongekende omvang vernietigde vrijwel al het bewijs van de vroegere superieure beschavingen.

Van het verbijsterend geringe aantal mensen dat de ramp overleefde, woonden de meesten in de hogere gedeelten van bergketens, waar ze zich in grotten konden terugtrekken en zo de allesverwoestende razernij overleefden. In tegenstelling tot de hoger ontwikkelde mensen uit de bronstijd die in groepjes op de laaggelegen vlaktes bij rivieren en oceaankusten leefden, waren de bergbewoners nomaden uit het stenen tijdperk. Het leek alsof de crème de la crème, de Leonardo da Vinci's, Picasso's en Einsteins van hun tijd, in het niets waren opgegaan en de aarde abrupt aan primitieve rondzwervende jagers hadden overgelaten, een verschijnsel dat vergelijkbaar is met wat er in de apathische eeuwen na de ontluisterende ondergang van de Grieken en Romeinen gebeurde. Een neolithische donkere eeuw wierp haar schaduw als een lijkwade over de uiterst gecultiveerde beschavingen die eerder de wereld bevolkten; een duister tijdperk dat tweeduizend jaar zou voortduren. Langzaam, heel langzaam, ontworstelde de mensheid zich ten slotte aan die duisternis en ontstonden er in Mesopotamië en Egypte nieuwe steden en culturen.

Erbarmelijk weinig van de begaafde bouwers en creatieve denkers van de verloren culturen wisten zich te redden. Toen ze begrepen dat hun beschaving verloren was gegaan en nooit meer tot bloei zou komen, zetten ze zich aan een eeuwenlange zoektocht waarbij ze de geheimzinnige menhirs en dolmen van reusachtige stenen optrokken die we niet alleen over heel Europa en Azië, maar ook op de eilanden in de Stille Zuidzee en het zuidelijkste deel van Zuid-Amerika terugvinden. Lang nadat de herinnering aan hun schitterende nalatenschap was gedoofd en niet meer dan een mythe was geworden, dienden hun monumenten waarin de angstaanjagende vernietiging en de omgekomenen werden herdacht als een waarschuwing aan de toekomstige generaties voor een volgende catastrofe. Maar in de loop van de eeuwen vergaten hun nazaten geleidelijk de oude gewoonten; ze werden opgenomen in de nomadische stammen en de hoger ontwikkelde mens bestond niet meer.

Nog honderden jaren na de schok durfden de mensen uit de bergen zich niet in de laaglanden en kustgebieden te vestigen. De technisch superieure zeevarende naties waren niet meer dan een schimmige herinnering uit een ver verleden. De kennis van de scheepsbouw en de zeiltechniek ging verloren en moest opnieuw worden uitgevonden door latere generaties, die hun superieure voorouders eenvoudigweg als goden vereerden.

Deze onnoemelijke hoeveelheid dood en verderf werd gezaaid door een

vuile klomp ijs ter grootte van een kleine plattelandsgemeente in Iowa. De komeet had een totale en gruwelijke verwoesting aangericht, gewelddadig en zonder een spoor van mededogen. De aarde was niet meer zo hevig geteisterd sinds er 65 miljoen jaar eerder een meteor was ingeslagen, een catastrofe die onder meer tot het uitsterven van de dinosaurus had geleid.

Nog duizenden jaren na de inslag werden kometen als voortekenen van rampzalige gebeurtenissen en toekomstige tragedies beschouwd. Overal kregen ze de schuld van, van oorlogen en pestepidemieën tot dood en vernietiging. Pas sinds kort worden kometen als natuurwonderen gezien, zoals de pracht van een regenboog of een door de ondergaande zon in een gouden gloed gehulde wolkenlucht.

De bijbelse zondvloed en talloze andere onheilslegenden vinden hun oorsprong in deze tragedie. De oude beschavingen van de Olmeken, Maya's en Azteken uit Midden-Amerika kenden vele tradities die met een oeroude rampzalige gebeurtenis in verband stonden. In de overleveringen van alle indianenstammen in de Verenigde Staten komen verhalen voor over water dat hun land overstroomt. Ook de Chinezen, Polynesiërs en Afrikanen kennen verhalen over een ramp waarbij hun voorouders vrijwel werden uitgeroeid.

Maar de legende die nu al eeuwenlang floreert, de legende die tot de meest raadselachtige beweringen en speculaties heeft geleid, is het verhaal over een verzonken continent en de verloren beschaving van Atlantis.

Het spookschip

30 september 1858
Stefansson Baai, Antarctica

Roxanna Mender wist dat het haar dood zou worden als ze met lopen stopte. Ze was de uitputting nabij en zette alleen nog op haar wilskracht door. De temperatuur lag ruim beneden het vriespunt, maar het waren vooral de kille tanden van de storm die zo ijzig in haar huid priemden. De dodelijke slaperigheid die haar overmande, putte haar levensdrift uit. Ze liep verder, de ene voet onzeker voor de andere, struikelend als ze door een onverwachte scheur in de ijsvlakte uit haar evenwicht raakte. Ze hijgde snel en diep als een bergbeklimmer die zich zonder zuurstofapparaat naar een top in de Himalaya vecht.

Ze zag geen hand voor ogen in het door de storm opgejaagde waas van ijsdeeltjes, terwijl ze haar gezicht met een wollen sjaal beschermde die ze onder de kraag van haar met bont gevoerde anorak had gewikkeld. Hoewel ze maar om de zoveel tijd tussen de lagen van de sjaal door gluurde, waren haar ogen geïrriteerd en rood door de prikkende aanvallen van de kleine korreltjes. Roxanna had er vreselijk de smoor in toen ze omhoogkeek en boven de storm een strakblauwe lucht en een stralende zon zag. Verblindende ijsstormen onder een heldere hemel waren op Antarctica geen ongewoon verschijnsel.

Verrassend genoeg valt er zelden sneeuw in het zuidpoolgebied. Het is er zo ongelooflijk koud dat de atmosfeer geen waterdamp kan bevatten, waardoor de sneeuwval er minimaal is. In de loop van een jaar valt er maar zo'n dertien centimeter sneeuw op dit werelddeel. De sneeuw die er ligt is voor een deel in feite al duizenden jaren oud. De felle zon raakt het witte ijs onder een scherpe hoek en de warmte wordt rechtstreeks teruggekaatst, wat voor een groot deel bijdraagt aan de uitzonderlijk lage temperaturen.

Roxanna had geluk. De kou drong haar kleren niet binnen. In plaats van zich op de Europese wijze tegen de lage temperatuur te beschermen, droeg ze de kledij die haar echtgenoot tijdens eerdere walvisexpedities in het noordpoolgebied bij zijn handel met eskimo's had aangeschaft. Haar onderkleding bestond uit een lange blouse, een korte tot op de knie vallende broek en een sokachtige laars met een voering van zacht bont rond

haar voeten. Losse bovenkleden boden een extra bescherming tegen extreme koude. Haar anorak viel vrij wijd, waardoor haar lichaamswarmte vrij kon circuleren zonder dat ze al te zeer transpireerde. Hij was van wolfsvacht, terwijl de broek van kariboeler was gemaakt. Over de soklaarzen droeg ze hoge kaplaarzen, met het bont naar binnen.

Het grootste gevaar dat haar op het oneffen oppervlak kon overkomen, was dat ze een enkel of een been brak, en als ze deze storm overleefde, was er altijd nog de dreiging van bevrozing. Weliswaar bleef haar lichaam goed warm, maar ze maakte zich vooral zorgen over haar gezicht. Bij de minste tinteling op haar wangen of neus wreef ze stevig over de huid om de bloedsomloop weer op gang te krijgen. Al zes bemanningsleden van haar man hadden met bevrozingsverschijnselen te kampen gehad, waarbij twee van hen tenen hadden verloren en een van de mannen zijn beide oren.

Gelukkig luwde de ijzige storm en werd minder fel; ze kwam nu makkelijker vooruit dan in het afgelopen uur, waarin ze gedesoriënteerd had rondgedwaald. De wind floot niet meer om haar oren en ze hoorde nu het knarsen van de ijskristallen onder haar voeten.

Ze kwam bij een ongeveer vijf meter hoge opeenhoping van ijs die was ontstaan doordat het kruierende zeeijs de schotsen over elkaar heen omhoog had gestuwd tot een richel die ook wel drukwal wordt genoemd. In tegenstelling tot de meeste van dit soort wallen was deze door weer en wind aan alle kanten spiegelglad geschuurd. Op handen en voeten klauwde ze zich een weg omhoog, waarbij ze na iedere meter terreinwinst minstens een halve meter teruggleed.

De zware inspanning kostte Roxanna haar laatste krachten. Zonder dat ze zich later nog kon herinneren hoe ze het voor elkaar had gekregen, wist ze zich halfdood van uitputting met bonzend hart en zwaar naar adem happend de kam van de wal op te trekken. Hoelang ze daar had gelegen wist ze niet, maar ze was dolblij dat haar ogen niet meer door de ijskoude wind werden geteisterd. Na een paar minuten kwam haar hartslag tot rust en ademde ze weer gelijkmatig; ze kon zichzelf wel voor de kop slaan dat ze zich in zo'n hachelijke situatie had gemanoeuvreed. Er was niets waaraan ze kon zien hoe laat het was. Zonder horloge had ze geen idee hoeveel uren er waren verstreken nadat ze voor een wandelingetje van de Paloverde, de walvisvaarder van haar man, was weggelopen.

Bijna zes maanden eerder was het schip in het pakijs bekneld geraakt, en om de verveling te verdrijven maakte ze dagelijks een ommetje, waarbij ze ervoor zorgde dat ze binnen het zicht van het schip en de bemanning bleef, die haar zorgvuldig in de gaten hield. Toen ze die ochtend het schip verliet was de lucht kristalhelder, maar al spoedig schoven er donkere wolken langs de blauwe hemel en stak er een ijzige storm op. Bin-

nen enkele minuten was het schip uit het zicht verdwenen en doolde Roxanna verdwaasd over het ijsveld.

Gewoonlijk namen de meeste walvisvaarders geen vrouwen aan boord. Maar veel echtgenotes weigerden drie tot vier jaar thuis op hun man te wachten. Roxanna Mender was zeker niet van plan duizenden uren in haar eentje door te brengen. Ze was een stoere vrouw, ook al was ze dan ronduit tener, nauwelijks één meter vijftig lang en woog ze nog geen vijftig kilo. Haar lichtbruine ogen en altijd aanwezige glimlach maakten haar tot een bekoorlijke verschijning die zelden over ontberingen en verveling zeurde en bijna nooit zeeziek was. In de benauwde kajuit had ze al een jongetje ter wereld gebracht, Samuel. En wat haar echtgenoot niet wist: ze was alweer zo'n twee maanden zwanger van een volgende baby. De bemanning had haar na enige tijd geaccepteerd; ze leerde een aantal van hen lezen, schreef brieven naar huis, naar hun vrouwen en families, en trad op als verpleegster als er gewonden of zieken aan boord waren.

De Paloverde maakte deel uit van een vloot walvisvaarders die vanuit San Francisco zee koos. Het was een robuust schip, speciaal ontworpen voor pooltochten tijdens het walvisjachtseizoen. Het was veertig meter lang en negen meter breed, had een diepgang van ruim vijf meter en mat bijna 330 ton. Het schip kon een aanzienlijke lading walvistraan vervoeren en bood onderdak aan een omvangrijke bemanning van officieren en matrozen voor tochten die tot zo'n drie jaar konden duren. De kiel, de spanten en de dekbalken waren van vurenhout uit de Sierra Nevada Mountains gemaakt. Op deze onderbouw lag een acht centimeter dikke planken vloer die met houten nagels, overwegend van eikenhout, was vastgezet.

Het als een driemastbark getuigde schip was sierlijk, snel en fraai gestroomlijnd. De smaakvol gemeubileerde hutten hadden een lambrisering van sparrenhout. Omdat zijn vrouw hem op deze lange reis zou vergezellen, was vooral de kajuit van de kapitein van alle gemakken voorzien. Het boegbeeld was een prachtig gesneden beeld van een paloverde, een boom uit het zuidwesten van de Verenigde Staten. De naam van het schip stond in goudvergulde letters breeduit op de achtersteven, boven een reliëfbeelding van de Californische condor met gespreide vleugels.

In plaats van naar het noorden te varen en via de Beringzee in het noordpoolgebied de meer gebruikelijke wateren voor de walvisvangst op te zoeken, was de echtgenoot van Roxanna, kapitein Bradford Mender, met de Paloverde naar het zuiden, naar Antarctica gevaren. Omdat dit gebied over het algemeen door de onverschrokken walvisjagers uit New England over het hoofd werd gezien, hoopte hij dat hier zijn kans lag om onbeviste wateren te ontdekken.

Nauwelijks bij de zuidpoolcirkel aangekomen, ving de bemanning zes walvissen, terwijl het schip in het open water voor de kust voer en zich vaak moeizaam een weg door een zee van ijsbergen baande. Maar in de laatste week van maart, herfsttijd op Antarctica, vroom de open zee razendsnel dicht en was het ijs spoedig tot een dikke laag van ruim een meter aangegroeid. Misschien had de Paloverde toen nog naar veilige wateren kunnen ontsnappen, maar plotseling was de wind van richting veranderd en tot een gierende storm aangewakkerd, die het schip terug naar de kust had gestuwd. Terwijl de enige vluchtweg die ze nog hadden in hoog tempo werd afgesneden door ijsblokken, soms groter dan het schip zelf, moest de bemanning van de Paloverde machteloos toezien hoe de ijskoude val genadeloos dichtsloeg.

Het ijs zwol met zo'n kracht aan dat de walvisvaarder als door een reuzenvuist onverbiddelijk naar het vasteland werd geduwd. In een mum van tijd lag er een dikke ijslaag over het open water langs de kust. Mender en zijn bemanning slaagden er met de moed der wanhoop uiteindelijk in de Paloverde op zo'n zes vadem diepte en binnen drie kilometer van de kust voor anker te laten gaan. Binnen enkele uren zat het schip klemvast in het steeds dikker wordende pakijns en waren alle tekenen die op water duiden onder een witte sluier verdwenen. De winter van Antarctica had hen in een houdgreep genomen en de dagen begonnen te korten. Er was geen ontkomen meer aan, en milder weer met hogere temperaturen zou zeker nog zeven maanden op zich laten wachten.

De zeilen werden gedroogd, opgerold en weggeborgen om in het voorjaar weer gehesen te worden, tenminste, als de weergoden dan warmer weer brachten en het schip los kon komen. Vooralsnog werd ter voorbereiding op de lange, geïsoleerde wintermaanden al het voedsel zorgvuldig geïnventariseerd en gerantsoeneerd. Of er genoeg proviand aan boord was om de lente te halen bleef voor iedereen een grote vraag. Gelukkig had het vissen in gaten in het ijs onverwacht veel opgeleverd en al gauw lag er een aardig assortiment aan bevroren zuidpoolvis in een buitendekse provisiekast. En dan waren er nog de komische pinguïns op de kust. Het leek alsof er miljoenen van rondliepen. Het probleem was alleen dat hun vlees, hoe de kok ook zijn best deed, onder alle omstandigheden ongenietbaar bleef.

De belangrijkste gevaren waar de bemanning zich mee geconfronteerd zag, waren de verschrikkelijke kou en plotselinge bewegingen van het drijfijis. Het gevaar van bevriezing bleef voor een groot deel beperkt door het opstoken van de traan van de walvissen die ze hadden geharpoeneerd voordat het ijs hen had ingesloten. In het scheepsruim lagen nog honderd vaten, ruimschoots voldoende om de kachels tijdens de koudste periode van de zuidpoolwinter brandend te houden.

Tot nu toe was het drijijs redelijk stabiel blijven liggen. Maar Mender wist dat het slechts een kwestie van tijd was voordat het ijs zou breken en ging schuiven. Wanneer dat gebeurde liep de romp van de Paloverde het gevaar door kruierende ijsmassa's te worden versplinterd, waarbij haar zwaarste spanten het onder luid gekraak als luciferhoutjes zouden begeven. Hij vond het bepaald geen prettig idee dat zijn vrouw en kind dan op het land moesten zien te overleven tot er in de zomer een schip in zicht kwam. En er was nog niet eens een kans van één op de duizend dat dat gebeurde.

Daarnaast bestond ook het gevaar voor dodelijke ziekten. Zeven bemanningsleden vertoonden al verschijnselen van scheurbuik. Als enig lichtpuntje bleek dat de ratten en ander ongedierte allang door de verschrikkelijke kou waren bezweten. De lange poolnachten, de afzondering en de ijzige wind voedden de mistroostige lusteloosheid. Mender bestreed de landerige verveling door zijn mannen allerlei huishoudelijke karweitjes op te dragen, een eindeloze rij klusjes die geest en lichaam in beweging hielden.

Achter zijn bureau had Mender al honderden keren overdacht hoe ze dit moesten overleven. Maar hoe hij de mogelijkheden ook tegen het licht hield, de uitkomst van zijn overpeinzingen bleef telkens dezelfde. De kans dat ze het komende voorjaar ongeschonden uit het ijs loskwamen, was werkelijk deprimerend gering.

De ijskoude storm ging net zo abrupt liggen als hij was opgestoken en de zon keerde terug. Roxanna tuurde door de spleetjes van haar ogen naar de verblindende schittering van het pakijs en zag haar eigen schaduw. Wat was ze blij dat ze haar schaduw zag, ondanks de eindeloze leegte waarin ze zich bevond. Maar haar hart ging pas echt sneller kloppen toen ze de horizon afspeurend ruim twee kilometer verderop de Paloverde ontdekte. De zwarte romp lag bijna volledig achter ijs verscholen, maar ze zag de enorme Amerikaanse vlag in de afnemende wind wapperen en begreep dat haar bezorgde echtgenoot hem als een baken hoog in het want van de grote mast had gehangen. Ze kon nauwelijks geloven dat ze zo ver was afgedwaald. Verkleumd als ze was, leefde ze in de veronderstelling dat ze in kringetjes had gelopen en daarbij redelijk dicht in de buurt van het schip was gebleven.

Het ijsveld was niet geheel en al verlaten. Roxanna zag stipjes over de vlakke bewegen en begreep dat het haar echtgenoot en zijn bemanningsleden waren die haar zochten. Ze wilde opstaan en zwaaien toen ze opeens iets totaal onverwachts zag... de masten van een ander schip, die zich wazig aftekenden tussen twee reusachtige ijshopen, twee aan elkaar vastgevroren, aan de kust gestrande drukwallen.

De drie getuigde masten en boegspriet leken gaaf, de zeilen waren opgedoekt. Nu de wind tot een lichte bries was afgenomen, wikkelde ze de

sjaal van haar gezicht en ogen, en kon ze zien dat het grootste deel van de romp door een dikke laag ijs was omgeven. De vader van Roxanna was kapitein op theeklippers naar China geweest en als jong meisje had ze in Boston duizenden schepen met allerlei soorten tuigage en zeilen zien vertrekken en aankomen, maar de enige keer dat ze een dergelijk met ijs overwoekerd schip had gezien, was op een schilderij in het huis van haar grootvader.

Het spookachtige schip was oud, heel oud, en had een kolossale, bolvormige achterstevan met ramen en galerijen die boven het water uitstaken. Ze was lang en smal van bouw, met een behoorlijke diepgang. Minstens 45 meter lang en zeker 10 meter breed, schatte Roxanna. Net als het schip dat ze van het schilderij kende. Dit moest een 800 ton zware Britse Oost-Indiëvaarder uit het einde van de achttiende eeuw zijn.

Ze keerde zich van het schip af en zwaaide met haar sjaal om de aandacht van haar echtgenoot en de bemanning te trekken. Een van de mannen zag vanuit zijn ooghoeken iets op het ijs bewegen en waarschuwde de anderen. Snel renden ze over het gebarsten ijs naar haar toe, kapitein Mender voorop. Twintig minuten later had de bemanning van de Paloverde haar bereikt en schreeuwden ze het uit van vreugde dat ze haar levend terug hadden gevonden.

Normaal gesproken was Mender een kalme, zwijgzame man, maar nu leek hij uiterst geëmotioneerd toen hij Roxanna met bevroren tranen op zijn wangen haastig in zijn armen sloot en haar lang en liefdevol kustte. ‘O God,’ prevelde hij, ‘ik dacht dat je dood was. Het is waarlijk een wonder dat je het hebt overleefd.’

Bradford Mender was als achtentwintigjarige al kapitein op een walvisvaarder en maakte op zijn zesendertigste zijn tiende reis toen zijn schip in het ijs van Antarctica bekneld raakte. De onverzettelijke en vindingrijke New Englander kon met zijn meer dan honderd kilo en ruim één meter tachtig gerust fors worden genoemd. Hij had doordringend blauwe ogen, zwart haar en een baard die van zijn oren tot aan zijn kin liep. Hij was streng maar rechtvaardig en er was nog nooit een probleem met zijn officieren en bemanning geweest dat hij niet efficiënt en eerlijk had opgelost. Mender was niet alleen een voortreffelijke walvisjager en zeevaarder, maar ook een slim zakenman, die naast gezagvoerder tevens eigenaar van het schip was.

‘Als je niet met alle geweld had gewild dat ik de eskimokleren draag die je me hebt gegeven, was ik uren geleden al doodgevroren.’

Hij liet haar los en wendde zich tot de zes omringende bemanningsleden, die blij waren dat ze de vrouw van de kapitein levend terugzagen. ‘Zorg ervoor dat mevrouw Mender snel naar het schip teruggaat en wat hete soep naar binnen krijgt.’

‘Nee, nog niet,’ zei ze, terwijl ze zijn arm vastgreep en in de verte wees. ‘Ik heb nog een schip ontdekt.’

Alle mannen draaiden zich om en volgden met hun ogen haar uitgestrekte arm.

‘Een Engelsman. Ik herken de contouren aan de hand van een schilderij dat bij mijn grootvader in Boston in de salon hing. Het schip lijkt me verlaten.’

Mender staarde naar de spookachtig witte verschijning in haar graf van ijs. ‘Ik geloof dat je gelijk hebt. Aan de omtrekken te zien is het een oud koopvaardijsschip uit de jaren zeventig van de achttiende eeuw.’

‘Kapitein, ik stel voor dat we een kijkje gaan nemen,’ zei Nathan Bigelow, de eerste stuurman van de Paloverde. ‘Misschien ligt er nog proviand waarmee we tot het voorjaar kunnen overleven.’

‘Die is dan wel ruim tachtig jaar oud,’ zei Mender somber.

‘Maar goed gebleven door de kou,’ bracht Roxanna hem in herinnering.

Hij keek haar liefdevol aan. ‘Vrouw, je hebt een moeilijke tijd achter de rug. Een van mijn mannen zal je naar de Paloverde begeleiden.’

‘Nee, mijn echtgenoot,’ zei Roxanna vastberaden, haar vermoedheid van zich afschuddend. ‘Ik wil alles bekijken wat er te zien valt.’ Voordat de kapitein kon protesteren, daalde ze de helling van de drukwal naar het ijsveld af en ging op weg naar het verlaten vaartuig.

Mender keek zijn bemanningsleden aan en haalde berustend zijn schouders op. ‘Wie ben ik om een nieuwsgierige vrouw tegen te spreken.’

‘Een spookschip,’ mompelde Bigelow. ‘Eeuwig zonde dat ze voorgoed in het ijs vastzit, anders konden we haar naar de thuishaven brengen en de bergingsrechten opeisen.’

‘Ze is te oud om veel waard te kunnen zijn,’ zei Mender.

‘Waarom blijven jullie mannen daar in de kou staan kletsen?’ zei Roxanna terwijl ze zich omdraaide en hen ongeduldig tot actie aanspoorde. ‘Laten we haast maken voordat we door een nieuwe storm worden overvallen.’

Zo snel als het ijs het toeliet liepen ze naar het verlaten schip, waar ze ontdekten dat de schotsen zich tegen de romp hadden opgehoopt, zodat ze makkelijk bij de verschansing konden om over het dolboord te klimmen. Roxanna, haar echtgenoot en de bemanningsleden bevonden zich op het halfdek, dat met een dun laagje ijs was bedekt.

Mender staarde naar het troosteloze tafereel en schudde verbijsterd zijn hoofd. ‘Verbazingwekkend dat de romp niet door het ijs is vermorzeld.’

‘Wie had ooit gedacht dat ik nog eens op het dek van een Engelse Oost-Indiëvaarder zou staan,’ prevelde een van de bemanningsleden met iets van ongerustheid in zijn ogen. ‘En zeker niet op een exemplaar van ver voor mijn grootvaders tijd.’

‘Het is een vrij groot schip,’ zei Mender langzaam. ‘Zo’n negenhonderd ton, schat ik. Vijfveertig meter lang en dertien meter breed.’

De Oost-Indiëvaarder, die op een scheepswerf aan de Theems was gebouwd en uitgerust, was als het werkpaard van de laat-achttiende eeuwse Britse koopvaardijvloot een kruising van diverse schepen. In de eerste plaats was hij als vrachtboot bedoeld, maar in die tijd bestonden er nog piraten en plunderende oorlogsschepen van de vijanden van Engeland en daarom was hij bewapend met achtentwintig zware kanonnen. Ze was niet alleen gebouwd voor het vervoer van handelswaar en goederen, maar ook uitgerust met hutten voor passagiers. Alles op het dek leek – omhuld door ijs – in voortdurende afwachting van een spookbemanning. Het geschut stond roerloos in de poorten, de reddingsloepen lagen nog bovenop de waarloze rondhouten gesjord en alle luikdeksels zaten keurig op hun plaats.

Er hing een griezelige en beklemmende sfeer om het oude schip, macaber en onaards, als van een andere wereld. De bemanningsleden op het dek voelden een onbestemde angst dat een of ander behaard, afschuwelijk wezen hen beloerde. Zeelieden zijn een bijgelovig volkje en op Roxanna na, die door haar bijna meisjesachtige enthousiasme nauwelijks stil kon staan, wist niemand zich aan deze intense vrees te onttrekken.

‘Eigenaardig,’ zei Bigelow. ‘Het lijkt wel alsof de bemanning van boord is gegaan voordat het schip in het ijs bekneld raakte.’

‘Dat betwijfel ik ten zeerste,’ zei Mender stellig. ‘De reddingsboten zijn nog opgeborgen.’

‘God mag weten wat we benedendeks aan zullen treffen.’

‘Laten we dan gaan kijken,’ zei Roxanna opgewonden.

‘Jij niet, mijn liefste. Het lijkt me beter dat je hier blijft.’

Ze keek haar echtgenoot fier aan en schudde langzaam haar hoofd. ‘Ik ga hier niet moederziel alleen zitten wachten terwijl er spoken rondlopen.’

‘Als er al spoken zijn,’ zei Bigelow, ‘zijn die ondertussen wel bevroren.’

Mender gaf zijn mannen orders. ‘We verdelen ons in twee patrouilles. Mr. Bigelow, onderzoek met drie man de verblijven van de bemanning en de vrachtruimte. Wij gaan naar het achterschip en inspecteren de passagiers- en officiersverblijven.’

Bigelow knikte. ‘Tot uw orders, kapitein.’

De deur naar de hutten in het achterschip was door een stevige hoop sneeuw en ijs geblokkeerd en daarom leidde Mender Roxanna en zijn bemanningsleden het achterdek op, waar ze al hun spierkracht nodig hadden om het vastgevroren luikdeksel boven een kajuitstrap op te tillen. Nadat ze het aan de kant hadden geschoven, daalden ze voorzichtig de trap af. Roxanna klom pal achter Mender naar beneden en greep stevig de riem van zijn dikke jas vast. Op haar anders zo bleke gelaat lag een blos van opwinding en spanning.